

Udruga gradova u RH

Modeli certificiranja gradova za politike usmjerene mladima

ISTRAŽIVAČKI IZVJEŠTAJ

dr. sc. Marko Kovačić

Marita Grubišić-Čabo, mag. anthrop. et soc.

Travanj 2020.

Sadržaj

1 Uvod	3
2 Metodološke napomene	5
3 Istraživački nalazi	6
3.1. 100% Youth City	6
3.2. Mesto mladym – Češka	11
3.3. Program “Rotterdam prilagođen djeci”	13
3.4. Europska prijestolnica mladih (European Youth Capital)	17
3.4.1. Nacionalne prijestolnice mladih Istočne Europe	20
3.5. UNICEF	21
3.7. The Child Friendly Communities, Slovakia	28
3.8. Mladim prijazna občina, Slovenija	29
4 Usporedba modela i zaključak	40
Apendix 1	42

1 Uvod

Politika za mlade kao dio šireg kruga socijalnih politika dugo je vremena bila zanemarena, kako u hrvatskom, tako i inozemnom političkom životu. Svoju emancipaciju od obrazovne politike, politike socijalnih davanja, kaznene politike i politike tržišta rada, politika za mlade započinje u drugoj polovici dvadesetog stoljeća kada se polako počinje uviđati da mladi nisu isključivo demografska skupina kojoj je potreban paternalistički odnos, već inovativna, kreativna i potentna društvena skupina koja uvelike može doprinijeti progresu društva i politike. S tim u vezi, od velikih studentskih prosvjeda 1968. godine kada se participacija mladih počela promatrati kao fenomen kojemu treba strukturirano i sustavno pristupiti, svoj razvoj u okviru javnih politika započinje i politika za mlade. Ona se danas razvila u pomalo eklektičan društveni i policy resor koji baštini horizontalnost, metodološki i tematski pluralizam, inkluzivnost i fluktuaciju aktera te širok dijapazon tema. Upravo zbog svoje interdisciplinarnosti i tematske nerafiniranosti, izazov je obuhvatiti sve aspekte politika za mlade, kao i razgraničiti njen dijapazon u odnosu na srodne javne politike, međutim, ponajviše zahvaljujući Europskoj Uniji i Vijeću Europe, politika za mlade je prepoznata i usmjerena javna politika koja ima za cilj stvoriti poticajno okruženje za razvoj svih mladih.

Nekoliko je karakteristika politika za mlade koje valja imati na umu. Intersektoralnost, tj. jurisdikcija različitih tijela i organizacija civilnog društva za kreiranje politika za mlade jedno je o ključnih čimbenika politika za mlade. Osim toga, nužno je naglasiti horizontalnost i inkluzivnost. Snažna normativna karakteristika politike za mlade je dekonstrukcija hijerarhije i uključivanje različitih dionika u njeno kreiranje. Upravo iz razloga što prkosi često petrificiranim vertikalnim obrascima nacionalne politike i državne administracije, teško ju je provoditi na kvalitetan način. Nadalje, kvalitetna politika za mlade odlikuje se i vertikalnom povezanošću, tj. supstancijalnom komunikacijom između europske, nacionalne, regionalne i lokalne razine, koristeći dvosmjernu komunikaciju i mehanizam povratne sprege. Drugim riječima, kao i u nekim drugim javnim

politikama, top-town proces zamijenjen je otvorenom koordinacijom u kojoj inpute o kreiranju politika za mlade daju različite instance s ciljem odgovaranja na potrebe mladima najadekvatnijim policy mjerama.

Aktualni Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi u svom zakonskom tekstu ne stipulira obavezu jedinicama lokalne samouprave da se bave mladima. Tu omašku JRLS-ovi često koriste kako bi prebacili odgovornost za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj mladih. U praksi se tako događa da JRLS-ovi u svojim proračunima ne ostavljaju dovoljno novca za projekte mladih i za mlade čime se onemogućava njihova socijalizacija i uključivanje u društvo. Osim toga, Zakon o savjetima mladih obvezuje JRLS-ove na osnivanje i pružanje podrške savjetima mladih, no praksa pokazuje da je u manje od 22% JLS-ova osnovan savjet mladih (Godišnje izvješće o provedbi Zakona o savjetima mladih u 2018.) Jedan od razloga je što se čelnici JLS-ova opravdavaju da im to nije u nadležnosti budući da nije stipulirano u Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

S druge strane u Republici hrvatskoj postoje brojni gradovi i općine koji mogu služiti kao primjer provedbe kvalitetne politike za mlade. Neke od JLS-ova okupljeni su oko projekta Europe Goes Local, kojem je cilj potaknuti kvalitetne javne politike razvoja rada s mladima na lokalnoj razini. Osim tog projekta valja spomenuti i gradove i općine koji vjeruju da je ulaganje u razvoj mladih korisno te neovisno o vanjskim utjecajima to i čine. Međutim problem s kojim se suočavamo vezano za ovu temu je višestruk. Prvo, ne postoji sustavni pristup razvoju lokalnih politika za mlade, već uspjesi ovise o entuzijazmu čelnika JLS ili neke druge utjecajne osobe u zajednici. Osim toga, evidentan je nedostatak kodificiranih informacija što znači biti grad prijatelj mladih i imati kvalitetnu politiku za mlade na lokalnoj razini. Nadalje, zbog nepostojanja usustavljene metodologije usporedba između JLS-ova je nemoguća. Isto tako, budući da kriteriji grada ili općine prijatelja mladih nisu dovoljno razvijeni to otežava suradnju JLS-ova s udrugama mladih i za mlade, odnosno otežava izgradnju kapaciteta. Svi ovi problem potka su za ovaj istraživački izvještaj. Osnovni cilj predmetnog izvještaja tako je prikupiti informacije o različitim modelima gradova i općina prijatelja mladih s ciljem ekstrapolacije relevantnih kriterija koji bi se mogli u budućnosti primijeniti na hrvatski kontekst. Drugim riječima, istraživački izvještaj će dati prikaz modela gradova i općina prijatelja mladih te analizirati njihove pozitivne i negativne strane.

Sam izvještaj sastoji se od četiri glavna dijela. Nakon uvodnih napomena kojima je svrha kontekstualizirati problem te smjestiti analizu u relevantnu društvenu i političku realnost slijede kraće metodološke napomene koje objašnjavaju proces istraživanja i razloge odabira konkretnih tehnika. Sljedeći dio je prikaz empirijskih nalaza, odnosno opisi pojedinih modela što je podloga za kraću analizu i zaključak, ujedno i posljednji dio ovog izvještaja.

2 Metodološke napomene

Mapiranje kao proces sistematičnog prikupljanja podataka o postojećim praksama, modelima, konceptima i/ili politikama relativno je čest postupak u javnim politikama (Helms and Biggs. 2008.), posebice socijalnim, u koje spadaju i politika za mlade. Kako bismo saznali koje su relevantne i efektivne mjere u kreiranju gradova i općina prijatelja mladih provedeno je prikupljanje te analizu sekundarnih podataka postojećih modela gradova prijatelja mladih. Ta etapa započela je pregledom postojećih izvora na temu koristeći Booleovo pretraživanje relevantnih baza (Socialtalent, 2020). Nakon što je završena faza pretraživanja izrađena je baza postojećih modela te su kontaktirani relevantni dionici politika za mlade iz država Europske Unije s ciljem dijeljenja detaljnijih informacija o identificiranim modelima. Osim nadopune postojećih modela odabrani eksperti nadopunili su samu bazu novim modelima koji su naposljetku uključeni u finalni popis¹. Zadnji dio mapiranja odnosi se na selektiranje i analizu modela te izradu izvještaja. Samo mapiranje provedeno je tijekom ožujka i travnja 2020. godine te je u finalnu verziju modela uključeno ukupno sedam modela. Kriterij uvrštavanja u izvještaj bio je razvijena metodologija koja omogućava jedinici lokalne ili regionalne samouprave da pomoću istih kreira kvalitetnu lokalnu politiku za mlade, odnosno stvori poticajno okruženje za razvoj mladih. Premda se neki od navedenih modela odnose na djecu (npr. UNICEF-ov, slovački ili model grada Rotterdama), oni su također uvršteni u analizu jer je stav autora da svojim specifičnostima mogu pridonijeti kvaliteti izrade modela primjerenog za hrvatski kontekst. Isto tako modeli koji slijede kodificirani su te su informacije o istima dostupne ili pretraživanjem ili samim ekspertima. Iz tog razloga autori

¹ Metodologije nekih modela su doslovno prenesene iz priručnika ili vodiča o specifičnim modelima budući da je cilj izvještaja ponuditi informacije o modelima, odnosno mapirati, no takav tekst je onda naznačen.

ovog izvještaja ne smatraju da je ovo iscrpan popis, odnosno lista svih postojećih modela, no primjenom navedene metodologije uvelike su smanjene mogućnosti izostavljanja nekog od relevantnih postojećih modela gradova i općina prijatelja mladih²³. Valja napomenuti da diskrepancije u gustoći teksta između pojedinih modela ocrta količina dostupnih informacija.

U nastavku istraživačkog izvještaja donosimo opise sedam identificiranih modela.

3 Istraživački nalazi

3.1. 100% Youth City⁴

100% Youth City je projekt proveden u okviru Erasmus+ programa kroz Ključnu aktivnost 2, strateško partnerstvo, a predvođen je portugalskim gradom Braga u partnerstvu s gradovima Cluj Napoca, Ganja, Riga, Torino, Valencia i Varna. Svi ovi gradovi bili su u nekom trenutku European Youth Capital (proglašeni od strane Europskog foruma mladih). Za ovu titulu je karakteristično da se bazira na razini jedne godine i da se bavi dobnom skupinom, a akteri iz ove grupe gradova uvidjeli su potrebu da postoji prepoznatljivost gradova ne samo na godinu dana, nego da se na temelju dugoročnog cilja orijentiraju na mlade ili postanu *youth friendly*.

Cilj projekta je povećanje učinkovitosti javnih izdataka i ulaganja u obrazovanje, obuku i mlade, unapređenje kvalitetnog rada s mladima te promicanje osnaživanja, participacije i aktivnog građanstva mladih. Korištena je nova i inovativna metodologija, koja podrazumijeva otvorenu metodu koordinacije, društvene inovacije i strukturirani dijalog, kako bi se razvile studije i definirali pokazatelji. Metoda strukturiranog dijaloga poslužila je kao važan alat u implementiranju

² Primjerice slovenski model *Mladim prijazna občina* nije uvršten u analizu jer je dolazak do ikakvih detaljnih informacijama bio ograničen rezerviranošću provoditelja za dijeljenje metodologije. Iz tog razloga jedine informacije do kojih smo došli (obrazac ispunjavanja nekih kriterija u sklopu ovog modela općine Radovljica) priložen je u Apendixu izvještaja kako bi se ipak notiralo postojanje modela *Mladim prijazna občina*.

³ U analizu nije uvršten niti projekt/inicijativa COM' ON Europe treba stvoriti otvoreni okvir za europske gradove u implementaciji participativnih proračunskih procesa koji su usmjereni na mlade, ne samo kao kreatore i inicijatore, već i same donosiocice odluka. Naime, pri komuniciranju s ekspertima iz Njemačke upravo su ovaj projekt istaknuli kao možebitni dodatak našem popisu. Sam projekt ne donosi mehanizme niti filozofiju modela grada prijatelja mladih, no vrlo detaljno razrađuje principe participativnog budžetiranja. Na zahtjev naručitelja autori mogu dostaviti materijale i specifikacije ovog projekta.

⁴ https://issuu.com/100percentyouthcity/docs/100ycb-book_-_digital-02

programa na lokalnoj razini kroz proces konzultacija između donositelja odluka i mladih. Projekt je razvojni proces koji implementirajući metodologiju otvorene metode koordinacije započinje proces certificiranja na 0%, a završava na 100%. Indikatori u kojoj mjeri je grad prijateljski nastrojen mladima evaluiraju se kroz četiri stadija počevši od najuobičajenijeg prema najmanje uobičajenom pokazatelju. Svaki stadij donosi odgovore na pitanja i prema njima ispitivanja koja se trebaju provesti među mladima. Nakon analize prikupljenih podataka, razvijaju se prijedlozi za utvrđivanje indikatora prijateljske naklonjenosti mladima.

Projektna metodologija

100% Youth City kombinira inovativni pristup s dualnom metodologijom priznatom od strane Erasmus+ programa.

Metodologija se implementira definirajući ukupnost ključnih tema i podtema, identificirajući prioritete i podjelu ishoda učenja u procesu certifikacije "*100% Youth City*", naglašavajući ključnu ulogu mladih i donositelja odluka u suradnji s projektnim partnerima, sektorom za mlade, stručnjacima i zakonodavnom vlašću kreirajući tranzicijske seminare visoke kvalitete te uspostavljajući praksu kvalitetne komunikacije na seminarima, sve kako bi se pridonijelo dobroj povezanosti u partnerstvu.

Svaki tranzicijski seminar zaključuje proces certifikacije ili određuje stupanj unutar *100% Youth City* inicijative te započeti novi. Svaki partner ima rok od šest mjeseci između seminara kako bi implementirao alate i potrebne indikatore za postizanje certifikacije na svakom stupnju.

Metoda otvorene koordinacije

Inovativni pristup preporučen od strane Erasmus+ koji je biti primijenjen u udruženju ustanova kroz integrirani pristup upravljanja te implementiran u dvije faze:

1. faza – dijagnoza, istraživanje, postavljanje indikatora
2. faza – implementacija, evaluacija, dodjeljivanje oznake stupnja

Cjelokupna ideja *100% Youth Friendly City* može se sažeti u četiri kategorije od koju gradovi moraju zadovoljiti određene kriterije. Zadovoljivši specifične kriterije iz konkretne kategorije dodjeljuje im se postotak koliko su prijateljski prema mladima.

Indikatori 25% Youth City

1. Financijska potpora sektoru za mlade treba biti učinkovita i regulirana.
2. Analiza projekata sektora za mlade treba biti provedena kroz vanjsku evaluaciju, lokalno vijeće mladih ili odgovarajuću komisiju za mlade.
3. Potrebno je razviti financijski sustav provjere gore navedenih programa.
4. Potrebno je razviti procese održivosti sektora za mlade.
5. Lokalni programi za mlade trebaju biti financijski prihvatljivi i dostupni mladima.
6. Lokalni programi za mlade moraju biti jednostavnog jezika, jednostavnih procedura i birokratskih procesa.
7. Lokalni programi za mlade trebaju imati dualnu perspektivu, jednu kojom se osigurava održivost sektora za mlade te drugu usmjerenu na sve mlade građane usmjerene k socijalnim inovacijama.
8. Lokalni programi za mlade trebaju biti usmjereni prema razvojnim prioritetima grada.
9. Lokalni programi za mlade trebaju biti usmjereni k prioritetima nacionalnih i europskih agenda 2020.
10. Općine trebaju promovirati lokalne mjere koje donose prednosti mladima, kao što je *European Youth Card*.
11. Potrebno je razviti volonterski financijski paket kako bi se poduprli troškovi nevladinih organizacija s volonterima, kao što je lokalna volonterska služba.
12. Potrebno je postaviti mehanizam evaluacije utjecaja ovog programa na sektor za mlade i na grad.

Indikatori 50% Youth City

1. Potrebno je prostore za mlade učiniti više prijateljski naklonjenima mladima.

Udruga gradova u RH

2. Omogućiti više prostora dostupnih mladima.
3. Povećati sigurnost okoline u ustanovama za mlade.
4. Osigurati kvalificirane djelatnike u tim ustanovama.
5. Uključiti predstavnike mladih u zajedničkom kreiranju prostora za mlade.
6. Poticati percipiranje takvog prostora kao vlastitog kod mladih.
7. Povezati infrastrukturne ciljeve s Europskom strategijom za mlade.
8. Promovirati inovativne procese informiranja mladih na temelju obrazovanja vršnjaka.
9. Promovirati i razviti kreativne strategije društvenih medija prema mladima.
10. Identificirati interesantne komunikacijske procese i kreativne zadatke.
11. Implementirati informacije o procesima djelovanja u blizini sektora za mlade.
12. Identificirati i privući lokalne predstavnike mladih u zajednici kako bi se oformile uloge u prostorima za mlade.
13. Razviti istraživačke projekte mladih kako bi se kreirali novi i inovativni projekti.
14. Razviti prostore za suradnju mladih unutar prostora za mlade, kao što su uredi u zajednici.
15. Razviti centar za resurse zajednice unutar infrastrukture za mlade.
16. Povezati unutarnje procedure i upravljanje s CoE oznakom kvalitete u centrima za mlade.
17. Oformiti centar za učenje za mlade te centre za promatranje i savjetovanje u gradu.

Indikatori 75% Youth City

1. Uspostaviti procese participacije/strukturiranog dijaloga u gradu, kao što su općinsko vijeće mladih, skupština mladih ili općenito predstavničke strukture mladih.
2. Uspostavljanje lokalnog strukturiranog dijaloga je opće, otvoreno i inkluzivno prema mladima koji žive, rade ili studiraju u gradu.
3. Potrebno je povećati posjedovanje i odgovornost sektora za mlade u lokalnom vijeću mladih, skupštini mladih ili općenito predstavničkoj strukturi mladih.
4. Implementirati ko-upravljački model vlasti sa, tijekom ili nakon uspostavljanja procesa lokalnog strukturiranog dijaloga.
5. Promovirati procese volonterstva unutar odsjeka za mlade ili u lokalnoj infrastrukturi za mlade.

Udruga gradova u RH

6. Identificirati, mapirati i promovirati programe upravljanja i osnaživanja.
7. Promovirati i poticati neformalno obrazovanje i obrazovanje za građanske programe sa i za lokalne interesne skupine.
8. Povećati suradnju među sektorima unutar zajednice i s drugim privatnim i javnim strukturama grada koje donose odluke relevantne za mlade.
9. Uspostaviti suradnju sa sveučilištima, školama, VAT i europskim programima uz pomoć kurikularnog pripravnštva u odsjeku za mlade ili u općinskim institucijama kako bi se povećala participacija.
10. Povezati rezultate modela strukturiranog dijaloga s financijskim programima grada kako bi se stvorile prilike ko-upravljanja.

Indikatori 100% Youth City

1. Potrebno je povezati velika europska/međunarodna priznanja kao što je *European Capitals* s lokalnim strategijama i dugoročnim planovima za mlade.
2. Razviti sustav za evaluaciju dugoročnih gradskih inicijativa te novih pravnih propisa iz perspektive njihovog utjecaja na mlade, kao što su programi zapošljavanja mladih.
3. Razviti jasan proces diseminacije rezultata i utjecaja implementacije gradskog strateškog plana za mlade.
4. Uključiti gradsko vijeće, zakonodavnu skupštinu, gradske interesne skupine i opće predstavnike mladih u sve stadije gradskog strateškog planiranja za mlade.
5. Održati ljuska prava, društvenu uključenost, emancipaciju mladih, proaktivnu uključenost i volonterstvo kao ključne faktore za uključenje mladih u održivi razvoj 2020.
6. Uspostaviti dugoročni gradski strateški plan za mlade sintetizirajući prethodne indikatore za *100% Youth City*.
7. Obvezati se na formalno ažuriranje opće strategije za mlade u korespondenciji s povratnim informacijama, evaluacijom i analizom podataka *100% Youth City* inicijative.

3.2. Mesto mladym – Češka⁵

Od 1994. godine, zdrave gradove, općine i regije u Češkoj Republici pokriva Udruga zdravih gradova Češke (HCCZ). Udruga je certificirana od strane Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) kao kvalitetna platforma za program WHO zdravog grada u Češkoj Republici. Nacionalno umrežavanje omogućuje članovima HCCZA razmjenu iskustava i dobre prakse u različitim područjima njihova razvoja. Uključenost u HCCZ otvara i mogućnost međunarodne suradnje diljem Europe.

Članstvo u HCCZ udruzi otvoreno je za sve vrste općina i pravnih osoba koje su ustrojile općine. Tako gradovi, gradske četvrti, općine, regije, mikro regije i LAG-ovi mogu postati članovi udruge. U nastavku su navedeni detalji svakog oblika članstva.

Zdravi gradovi, općine i regije koriste alate za održivi razvoj i kvalitetu života - kao što su sudjelovanje i sudjelovanje javnosti, strateško upravljanje, metode kvalitete, aktivnosti za uključivanje mlade generacije, ali i aktivacija starijih osoba i mnogih drugih. HCCZ je dostupan sa 25-godišnjim znanjem, inspiracijom i kvalitetnim stručnjacima koji pomažu njenim članovima u uspjehu. Generalna ideja ovog modela je da bi gradovi trebali mladima nuditi brojne mogućnosti za odmor, samorealizaciju, smisleni angažman u gradu, bilo da sudjeluje u kampanjama, volonterskoj pomoći ili drugim oblicima suradnje s gradom. Grad koji nosi ovu titulu je također grad u kojem se uspostavlja dijalog s mladima i u kojem se ozbiljno shvaćaju stajališta mladih. Na taj način se osnažuju aktivno građanstvo i odgovornost za vlastiti život.

Gradovi i općine imaju alate i sredstva za stvaranje uvjeta za aktivan razvoj mlade generacije. Portal „*City to youth*” ima za cilj pružiti smjernice i inspiraciju o tome kako poduprijeti aktivnosti mladih i stvoriti idealno okruženje za mlade. Mladi mogu naći inspiraciju na portalu gdje i kako mogu sudjelovati u razvoju svoje okoline.

⁵ <https://www.mestomladym.cz/>

Model *Mesto mladym* navodi sljedeće kriterije postajanja gradom ili općinom prijateljem mladih⁶:

1. **Stvaranje mogućnosti za obrazovanje mladih**
2. **Informiranje mladih** (uspostavljanjem npr. informativnih centara za mlade)
3. **Organizacija i financijska pomoć** (gradovi za mlade financijski i moralno podupiru rad dječjih vijeća, senata, parlamenata i drugih skupina mladih. Potpora može biti u obliku događanja za podizanje svijesti, edukativnih kampanja i okruglih stolova o aktualnim temama mladih. Učinkovit alat je uključivanje poziva na dodjelu bespovratnih sredstava za organizacije koje rade s mladima, mladima ili pojedincima, a koje mogu provoditi aktivnosti kojima se podupire raznolikost oblika i metoda rada s mladima.)
4. **Uključivanje mladih u donošenje odluka i život zajednice** (organizirane skupine mladih (dječja vijeća, studentski parlamenti), koji su aktivno uključeni u javni život, doprinose razvoju zajednice. Stvaranje ozračja ravnopravnoga dijaloga važan je aspekt suradnje. Primjer takve suradnje je organizacija mladih foruma ili okruglih stolova. Volontiranje je još jedna mogućnost aktivnog uključivanja mladih u različite vrste događanja koja se odvijaju ovdje i u inozemstvu. Nedavno je bilo čestih događaja koji kombiniraju generacijske sastanke i provođenje vremena. Škole su važan čimbenik u uključivanju u javni život.)
5. **Važno je da su aktivnosti zabavne mladima**
6. **Gradovi i općine trebaju podržavati zdrave stilove života** (kampanje podizanja svijesti usmjerenih prema mladima pridonose osviještenosti o osnovnim opasnostima današnjeg života. Kampanje protiv pušenja i narkotika skreću pozornost ne samo na posljedice, već i na mogućnost preventivnih mjera prije razvoja ovisnosti. JRLSovi mogu pripremiti atraktivne programe za učenike škola kako bi se upoznali s integriranim sustavom spašavanja, glavnim načelima zdravstvene zaštite, čak i u kriznim situacijama. Kroz nacionalne i međunarodne projekte škole mogu provoditi planirane i provedene aktivnosti u suradnji s lokalnom zajednicom radi poboljšanja i poboljšanja okruženja općina (škola za održivi život) ili školskog okruženja (eko-škola) Općine i gradovi na raspolaganju imaju velik broj alata kako bi osigurale kvalitetan izbor sportskih aktivnosti. Neke od mogućnosti

⁶ U zagradama su navedeni direktni citati objašnjenja i uputa.

uključuju: podržavanje sportskih klubova, davanje pristupa mladima sportskim objektima, gradnje biciklističkih staze ili drugih oblika sportskih sadržaja i na otvorenom (fitness na otvorenom, sve popularnija street workout infrastruktura), organizirati događaje i kampanje koji imaju informativnu ulogu.)

7. Gradovi i općine trebaju poticati solidarnost i međusobno pomaganje kroz volontiranje

3.3. Program “Rotterdam prilagođen djeci”⁷

Da bi postao grad prilagođen djeci, grad mora ispunjavati određene fizičke i socio-ekonomske zahtjeve. 2007. godine u Rotterdamu je uspostavljen poseban program koji je apstraktne ciljeve pretvorio u opipljive rezultate pod nazivom *Rotterdam prilagođen djeci*. Unutar tri godine razvijena je urbanistička metoda planiranja, „Građevni blokovi za Rotterdam prilagođen djeci“, kako bi se analizirala susjedstva prema njihovom stupnju i potencijalu za prilagođenost djeci. Također, razvijen je alat za mjerenje učinaka gradskih nastojanja. Naknadne pilot studije provedene u 11 četvrti u Rotterdamu pokazale su da usredotočenost na razvoj prilagođen djeci doista pomaže zadržavanju obitelji u gradu. Program 'Rotterdam prilagođen djeci' ima za cilj:

- Osnažiti grad kao mjesto stanovanja;
- Zadržati obitelji u gradu;
- Ojačati ekonomiju;
- Poboljšati kvalitetu života djece u dobi od 0 do 18 godina.

Cjelokupna projektna ideja temelji se na metoda urbanističkog planiranja. Metoda urbanističkog planiranja „Građevni blokovi za Rotterdam prilagođen djeci“ pruža nov način gledanja na grad. Izdvaja snažne točke pojedinih urbanih četvrti i pokazuje gdje ima mjesta za napredak. 'Građevni blokovi' odlični su alati za postizanje velikih rezultata uz minimalni napor. Lokalne vlasti i gradske službe, zajedno s korporacijama za stambeno zbrinjavanje i ljudima koji se bave projektima mogu koristiti ovaj alat za planiranje kako određene četvrti učiniti doista prilagođenim djeci.

⁷ <https://docplayer.net/34800827-Rotterdam-city-with-a-future-how-to-build-a-child-friendly-city.html>

Što je grad prilagođen djeci?

Grad u kojem djeca i mladi mogu odrasti na ugodan, odgovoran, siguran i dinamičan način. Djeci prilagođen grad ne podrazumijeva samo da su djeci dodijeljena određena područja u gradu za igranje i kretanje. Znači da su djeca integralni dio grada i treba im se omogućiti prostor u kojem će biti mladi, gdje će se moći razvijati do svog maksimuma i postati korisni za grad.

Građevni blokovi

Rotterdam radi na tome da postane održivi grad gdje djeca, doslovno i figurativno, imaju prostora za rast i razvoj. Metoda „Građevni blokovi za Rotterdam prilagođen djeci“ sastoji se od praktičnog paketa od četiri građevinska bloka koji se mogu koristiti za utvrđivanje prednosti i slabosti četvrti.

Građevni blok 1: Smještaj prilagođen djeci

Uvjeti:

- Minimalna neto površina 85m²;
- Izravna veza između ulaza i ulice, adekvatan prostor za skladištenje;
- Soba za svako dijete;
- Komunalno igralište u zgradi u okviru apartmanskih blokova od četiri kata i više;
- Dizalo;
- Privatni vanjski prostor dovoljno veliki za stol;
- Prostor za igru na otvorenom i zajednički prostori za različite dobne skupine.

Građevni blok 2: Javni prostor

Uvjeti za igrališta na otvorenom u Rotterdamu:

- Prostor za igru i prostor za sport, od najmanje 5.000 m² svaki, za svaku stambenu zonu veću od 15 hektara, a za manje od 15 hektara, zajednički prostor za sport i igru površine minimalno 1.000 m²;
- Još jedan prostor za sport od najmanje 1.000 m² unutar 300 m od središnjeg prostora za sport i igru;
- Pločnik pogodan za igru: 3-5 m širok barem s jedne strane ulice, po mogućnosti na sunčanoj strani.

Uvjeti za zelena igrališta:

- Različito sezonsko drveće (koje ima cvijet, plod i različito obojano lišće) i drveće na koje se može penjati;
- Travnate površine i zelena igrališta (s drvećem na koje se moguće penjati, a ne s bodljikavim grmljem);
- Zelena školska igrališta. Odnos površine betona i zelenila trebao bi biti 2:1 za igrališta veća od 300 m²

Uvjeti za granični prostor:

- Uključivanje prostora između ulaza i javnog prostora u cjelokupnom dizajnu trebao bi postati standardni postupak;
- Upotrebu kolnika treba poticati na područjima u kojima kuće nemaju vrt i u gradskim četvrtima sa kolnikom širokim najmanje 3 m.

Stanje postojećih zgrada:

Dostupne mogućnosti za limalni prostor određuju se samom lokacijom. Zidni vrt, klupa za park uz zid ili niski zid za sjedenje pružaju održive mogućnosti za limalni prostor. Na prometnim

stazama, granični prostor služi kao tampon zona. Mirna, stambena bočna ulica pruža obilje mogućnosti za susrete djece i odraslih.

Građevni blok 3: Postrojenja

Uvjeti za smještaj:

- Najmanje jedna proširena škola po okrugu, tj. osnovna škola ili srednja škola koja nudi dodatne programe aktivnosti za šest sati tjedno;
- Sigurno školsko okruženje, kako u pogledu školskog dvorišta, tako i dostupnosti škole;
- Omjer površine područja i zelenila u školskom dvorištu trebaju biti 2: 1, gdje je površina najmanje 300m².

Građevni blok 4: Sigurne rute u prometu

Primjeri mjera koje pomažu u poboljšanju sigurnosti:

- Mjere smanjenja brzine i pješačke zone;
- Smještanje javnih sadržaja na strateškim točkama čini ulicu socijalno sigurnom i samim time sigurnijom za prolaz;
- Kako bi se u svakoj četvrti osigurala mreža ulica prikladna za djecu, neophodno je da je barem jedna strana ulice ima kolnik od barem 3 m širine.

3.4. Europska prijestolnica mladih (European Youth Capital)⁸

Europska prijestolnica mladih je priznanje koje dodjeljuje Europski forum mladih jednom europskom gradu na razdoblje od godinu dana. Usmjereno je na jačanje povezanosti između lokalnih i europskih politika orijentiranih na mlade s posebnim naglaskom na uključenost mladih na navedenim razinama.

Priznanje Europski forum mladih temelji se na nekoliko elementa koji trebaju biti uključeni u program grada kandidata:

- **Europska strategija za mlade 2019.-2027.**

EU Youth Strategy je temeljni dokument za politike mladima na razini EU i osmišljen je s ciljem poboljšanja općeg stanja mladih u Europi. Usmjeren je na tri ključna područja: uključiti, povezati i osnažiti, a sve to radeći na zajedničkoj implementaciji među sektorima.

- **Dijalog EU s mladima**

Dijalog EU s mladima je europski participativni proces kojim se mladima omogućuje suradnja s donositeljima odluka na način da se uključuju njihove ideje i prijedlozi vezani za politike mladima u EU. Dijalog EU s mladima podržava implementaciju Europske strategije za mlade 2019.-2027.

- **Youth 2030: Strategija UN-a za mlade**

Youth 2030: Strategija UN-a za mlade usmjerena je na cjelokupni UN sustav kako bi se osnažilo mlade u dostizanju punog potencijala, zauzimanju za svoja prava te osiguralo njihovu uključenost u implementaciju, osvrt i daljnje djelovanje agende za održivi razvoj 2030., kao i drugih sličnih okvira.

- **Council of Europe Policy Agenda on Youth 2020**

Council of Europe Policy Agenda on Youth 2020 usmjerena je na osnaživanje aktivnosti s mladima u centru unutar Vijeća Europe te poticanje razvoja partnerstva s Europskom komisijom u ovim područjima. Postavljene su tri glavne teme koje će biti prioritet politika

⁸ <https://www.youthforum.org/youthcapital>

za mlade do 2020: ljudska prava i demokracija, promoviranje kulturalnih različitosti i socijalna inkluzija. Unutar svake postoji šest specifičnih područja koja su detaljno definirana.

- ***European Youth Forum Strategic Priorities 2013-2019***

European Youth Forum vodi se strategijom koja je kombinacija ciljeva kojima organizacija teži te načina i metoda za postizanje istih.

Ciljevi: veća participacija mladih, snažnija organizacija mladih, autonomija i inkluzija mladih. Načini i metode postizanja ciljeva: osnažiti položaj u postavljanju agendi u pitanjima vezanim za mlade, bazirati rad na pristupu temeljenom na pravima, dodatno osnažiti organizacije članice i povećati njihov udio u platformi.

Standardi kvalitete politika za mlade (Quality Youth Policy Standards)

Europski forum mladih razvio je alat namijenjen organizacijama za mlade kako bi mogle procijeniti stanje politika mladima u njihovom kontekstu, bio on nacionalni, regionalni, lokalni ili europski.

1. standard: pristup politikama za mlade baziran na pravima

Politika za mlade trebala bi se temeljiti na standardima utvrđenima međunarodnim okvirom za ljudska prava i slijediti načela jednakosti i nediskriminacije. Pristup politici za mlade temeljen na pravima apelira na kreatore politike da rade na dugoročnom ispunjavanju prava mladih, uključujući pravo sudjelovanja u definiranju tih prava, te da ovlašćuju mlade da ih se definira kao nositelje prava.

2. standard: pristup politikama temeljen na dokazima

Politika za mlade utemeljena na dokazima znači da se sve faze razvoja politike za mlade temelje na pouzdanim, relevantnim, neovisnim i ažuriranim podacima i istraživanjima kako bi politika za mlade odražavala potrebe i stvarnost mladih.

3. standard: participativna politika za mlade

Participativna politika za mlade uključuje sve dionike, u svim fazama ciklusa politike, od izrade i provedbe do ocjenjivanja. Dionici su organizacije mladih, mladi ljudi i sve ostale organizacije kao i pojedinci na koje politika utječe i/ili na koje politika utječe. Posebna se

pozornost posvećuje sudjelovanju ranjivih i marginaliziranih skupina među svim dionicima. Mehanizmi kojima se osigurava sudjelovanje u razvoju, provedbi i evaluaciji politike moraju se osigurati i učiniti transparentnima.

4. standard: politika za mlade na više razina

Višerazinska politika za mlade znači da se ista razvija, provodi i ocjenjuje na koordiniran način između svih nadležnih javnih tijela s lokalne, regionalne, nacionalne i europske razine. Poštuje se načelo supsidijarnosti – politike se provode na razini koja je najučinkovitija i najbliža ljudima.

5. standard: strateška politika za mlade

Strateška politikaza mlade temelji se na sveobuhvatnoj strategiji ili pravnom okviru koji se temelji na dugoročnoj viziji i sastoji se od niza mjerljivih, snalažljivih i vremenski određenih ciljeva, utvrđenih ciljnih skupina i jasne podjele odgovornosti među različitim javnim tijelima za njezinu provedbu i evaluaciju.

6. standard: dostupnost resursa za politike za mlade

Dostatni resursi, kako u smislu financiranja, tako i u smislu ljudskih resursa, dostupni su organizacijama mladih, pružateljima usluga rada s mladima, tako i javnim tijelima za razvoj, provedbu i evaluaciju kvalitetne politike za mlade. Poticajne mjere, od programa osposobljavanja do programa financiranja, dostupne su kako bi se osiguralo jačanje kapaciteta sudionika i struktura politike za mlade.

7. standard: politička opredijeljenost i odgovornost u politikama za mlade

Politička predanost i odgovornost znači da donositelji odluka poduzimaju odgovarajuće mjere za provedbu politike mladih na transparentan način i osiguravaju objektivno izvješćivanje o svojim djelovanjima. Organizacije mladih i mladi aktivni su dio ciklusa politike, a donositelji odluka odgovorni su za svoje postupke.

8. standard: među-sektoralna politika za mlade

Međusektorska politika za mlade podrazumijeva koordinaciju između različitih ministarstava, odjela i javnih tijela odgovornih i radeći na pitanjima koja utječu na mlade, zajednički radeći na kreiranju, provedbi i evaluaciji politike za mlade.

3.4.1. Nacionalne prijestolnice mladih Istočne Europe⁹

Kao svojevrsni *spin-off* Europskih prijestolnica mladih, organizacije mladih i za mlade iz Srbije, Ukrajine, Bugarske, Moldavije i Rumunjske provele su projekt ‘*National Youth Capitals in Eastern Europe*’ kojem je za cilj bio potaknuti gradove da nastave i prošire provedbu novih ideja i inovativnih projekata koji se odnose na aktivno sudjelovanje mladih u društvu i kojima se želi predstaviti uzor za daljnji razvoj politika za mlade u drugim europskim općinama i gradovima. Cilj projekta bio je razviti vještine i kapacitete ključnih osoba koje rade s mladima uključenih u stvaranje i upravljanje nacionalnim programima za mlade.

Nacionalni ili regionalni program prijestolnice mladih može postojati u bilo kojoj zemlji svijeta ako ima minimalno pet gradova na svojem teritoriju, bez obzira na veličinu. Nekoliko zemalja također može udružiti snage kako bi se stvorili makroregionalni naslovi. Regije ili države velikih ili saveznih zemalja također mogu razmotriti stvaranje regionalnih naslova. Pri izradi takvog naziva važno je razumjeti trenutnu situaciju u gradovima unutar te geografske jedinice koja je za njih bitna polazišna točka prilikom razmatranja sudjelovanja u takvom programu.

Najvažnije načelo jest da bi jedinice lokalne samouprave (a ne upravljanje na razini programa) trebalo biti u potpunosti odgovorno za provedbu programa u okviru nacionalnog ili regionalnog naziva. Upravljanje na nacionalnoj razini može, međutim, osigurati nacionalnu vidljivost i privući događaje od nacionalne važnosti u grad nositelje naslova. JLRS-ovi su odgovorni za provedbu programa na temelju izvornog koncepta i prijedloga, uključujući događaje, lokalne upravljačke strukture i aspekte povezane s načelima zajedničkog upravljanja općine i lokalnih struktura mladih. Sve aktivnosti praćenja provode se počevši od pripreme lokalnog izdanja do završnih evaluacijskih aktivnosti i planiranja održivosti rezultata. Lokalno praćenje također se pojačava praćenjem na nacionalnoj razini. Razlog takvom pristupu na razini kolosijeka je činjenica da nacionalni program teži vlastitoj misiji i ciljevima, dok lokalna izdanja naslova imaju svoju misiju i ciljeve, što bi moglo zahtijevati i određene aktivnosti praćenja. Praćenje se može obavljati i tijekom razdoblja

⁹ http://comoneurope.org/uploads/documents/documents_4aFmPp_NationalYouthCapitals%20-%2011%20Questions%20D.pdf

utjecaja lokalnog izdanja (do pet godina nakon isporuke lokalnog izdanja), ali se u usporedbi sa samom provedbom mogu razmotriti različiti aspekti.

3.5. UNICEF¹⁰

1992. godine pokrenuta je *inicijativa Mayors - Defenders of Children* kako bi se gradske vlasti uključile u provedbu dječjih prava. *Mayors Defenders of Children* pokrenuli su aktivnosti usmjerene na djecu na lokalnoj i nacionalnoj razini stvarajući modele za provedbu programa usmjerenih na prava djece. Na konferenciji UN-a *Human Settlements, Habitat II*, 1996. u Istanbulu pokrenuta je inicijativa *Children Friendly Cities* (CFC ili CFCI). Od tada raste neformalno partnerstvo koje gradi mrežu ljudi i institucija zainteresiranih za CFC. U rujnu 2000. godine osnovan je *International Secretariat for Child Friendly Cities* (CFC Secretariat) kako bi podržao ovu razvijajuću mrežu i pružio akterima zajedničku referentnu točku. Osim UNICEF-a, osnivači su bili talijanski odbor za UNICEF, UN HABITAT, talijanska vlada i *Istituto degli Innocenti* (partnerska organizacija vlade Italije u programu CFC). Partneri važni za osnivanje bile su i lokalne vlasti i gradonačelnici koji su sudjelovali u inicijativi *Mayors Defenders of Children*. Cilj CFC sekretarijata je podržati mreže gradonačelnika i općina koje su prilagođeni djeci te prikupljati informacije, provoditi istraživanja o gradovima prilagođenim djeci širom svijeta, stavljajući ih na raspolaganje ostalim akterima koje se žele uključiti u inicijativu. 2016. godine izrađuje se *Child Friendly Cities and Communities Initiative Toolkit* za UNICEF *National Committes* i novi interni *Community of Prattice*. 2018. godine uspostavljena je web stranica i UNICEF *Child Friendly Cities and Communities Handbook*.

Rad UNICEF-a i nacionalnih odbora vodi se Konvencijom o pravima djeteta. UNICEF ima za cilj uspostaviti prava djece kao trajna etička načela i međunarodne standarde ponašanja prema djeci. CFCI je sredstvo kojim nacionalni odbori mogu promicati i provoditi dječja prava na lokalnoj razini, kroz svoj mandat, tako se bave zagovaranjem dječjih prava. CFCI pruža detaljan i strog okvir za pretvorbu dječjih prava u praktične, ostvarive i vremenski ograničene obveze prema djeci.

¹⁰ <https://childfriendlycities.org/>

CFCI bi trebali:

- Biti vođeni pravima sadržanima u Konvenciji i temeljnim načelima o ljudskim pravima univerzalnosti, nedjeljivosti, odgovornosti i transparentnosti;
- Usvojiti *child rights* pristup, koji pospješuje ostvarenje dječjih prava, koristi standarde prava djeteta iz Konvencije za usmjeravanje ponašanja, akcija, politika i programa te izgrađuje sposobnost djece kao nositelja prava u traženju svojih prava i izgrađuje sposobnosti nosioca dužnosti da izvršavaju svoje obveze prema djeci;
- Primjenjivati Konvenciju i *child rights* pristup dosljedno i izričito na uključene procese (poput planiranja i odlučivanja), kao i na krajnje rezultate (poput politika, struktura i aktivnosti), u svim pitanjima, a ne samo u očiglednijim područjima usmjerena na djecu kao što su obrazovne i rekreacijske ustanove;
- Izgraditi sposobnost dionika (odraslih i djece) kako bi se osiguralo da oni jasno razumiju da su CFCI sredstvo za provedbu prava djeteta i pristupa dječjim pravima na razini zajednice;
- Izbjeći povezanost izoliranim događajima prikupljanja financijskih sredstava i kampanjama;
- Iskoristiti okvir predviđen ciljevima *Sustainable Development Goals* - zajedno s Konvencijom - za unapređenje dječjih prava na razini zajednice;
- Biti povezan s cjelokupnom strategijom zagovaranja dječjih prava u smislu temeljnog zagovaranja, zagovaranja u vezi s konkretnim problemima, obrazovanja o pravima djeteta i drugih inicijativa platforme, poput škola koje poštuju prava djece i *baby-friendly* bolnica.

Što CFCI znači za gradove/zajednice?

CFCI služe zbližavanju djece i zajednica. Inicijativa je podrška svoj djeci da budu najbolji što mogu biti, pomažući im da se aktivno uključe u svoje zajednice. Riječ je o vrednovanju djece, ovdje i sada, te radu u partnerstvu sa zajednicama za podršku i zaštitu najugroženije djece. CFCI je u cijelom svijetu prilagođen različitim kulturama i kontekstima.

Iako struktura CFCI-a varira od zemlje do zemlje, ona idealno uključuje sljedeće korake:

Udruga gradova u RH

- Memorandum o razumijevanju između UNICEF ureda države ili Nacionalnog odbora i lokalne vlasti ili drugih dionika;
- Analiza stanja dječjih prava radi utvrđivanja početne pozicije kako bi se napredak mogao pratiti;
- Izrada i potvrda Akcijskog plana za CFCI sa jasno artikulirane namjeravanih rezultata, pokazatelja i jasno kriteriji za priznavanje UNICEF-a „Grad prilagođen djeci“;
- Faza implementacije;
- Okvir za praćenje i evaluaciju;
- Svečano priznanje UNICEF-a "*Child Friendly City*", dodjeljivanje pravo grada ili zajednice da bude član UNICEF-a CFCI za dogovoreno razdoblje (1-5 godina).

Formalno partnerstvo s UNICEF-om

Ako lokalna vlast želi priznanje UNICEF-a "*Child Friendly City*", trebala bi dobiti službenu potvrdu o partnerstvu s UNICEF-om. U tu svrhu razvijen je i potpisan formalni memorandum o razumijevanju koji sadrži uvjete i kriterije za suradnju.

- Memorandum o razumijevanju trebao bi minimalno propisati:
- Ciljeve koje treba ispuniti i jasno definirani vremenski okvir;
- Sporazum o vrsti mehanizma za evaluaciju;
- Prava i dužnosti nakon što je UNICEF priznao "*Child Friendly City*";
- Izlaznu klauzulu, ukoliko UNICEF odluči da su se dogodila ili se događaju kršenja prava ili je suradnja oštetila ili će ozbiljno naštetiti ugledu, brendu ili misiji UNICEF-a.

Vodeća načela

Provedba prava sadržanih u Konvenciji uvijek bi se trebala voditi između četiri sveobuhvatna principa dječjih prava:

1. **Nediskriminacija** (članak 2.).

Prava sve djece su poštovana, bez ikakve diskriminacije, bez obzira na rasu, boju, spol, jezik, religiju, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili socijalno podrijetlo, vlasništvo, invaliditet, rođenje ili drugi status djece ili roditelja ili zakonskog skrbnika. Primjena cilja Konvencije o pravima djeteta i provedbe CFC-a daje svakom djetetu poštene šanse u životu. Da bi to postigao, CFCI bi trebao prepoznati koja su djeca najviše marginalizirana i ranjiva, procijeniti na koji način su postignuti i uključeni i odrediti da li se njihova prava poštuju jednako.

2. **Najbolji interesi djeteta** (čl. 3.1).

CFCI osigurava da su najbolji interesi djeteta primarni fokus u svim radnjama koje se dotiču djece. Stavljanje djece na prvo mjesto je zaštitni znak CFCI-ja.

3. **Inherentno pravo na život, preživljavanje/opstanak i razvoj** (čl. 6).

Djeca imaju pravo na život, pri čemu se vlada obvezala osiguravajući u najvećoj mogućoj mjeri njihovo pravo na preživljavanje i zdrav razvoj.

4. **Poštivanje stavova djeteta** (članak 12.).

Djeca imaju pravo glasa i mišljenja o odlukama koje utječu na njih. Osim toga, CFCI bi trebao slijediti ključna načela dobrog upravljanja, uključujući transparentnost, integritet, sudjelovanje, otvorenost, pravičnost i odgovornost.

Minimalni kriteriji za priznavanje CFC

Iako je Akcijski plan za svaku nacionalnu CFCI različit, jer odražava lokalnu situaciju i institucionalnu strukturu lokalne vlasti, UNICEF je definirao tri univerzalna kriterija koje treba poštivati:

- Jasni rezultati za djecu unutar nekoliko ciljnih područja, kako bi se osigurao sveobuhvatan pristup dječjim pravima;

Udruga gradova u RH

- Značajno i uključivo sudjelovanje djece (npr. kroz uspostavljene mehanizme kao što su vijeća mladih i sve faze CFCI ciklusa);
- Vidljiva predanost uklanjanju diskriminacije djece i mladih ljudi u politikama i akcijama lokalnih vlade, uključujući CFCI.

Proces akreditacije

- **Kriteriji**

Treba uspostaviti jasan popis kriterija za akreditaciju. Oni se mogu sastaviti u nizu pokazatelja koji će služiti za utvrđivanje je li grad ili zajednica koja je u potrazi dostigla tražene standarde. Pokazatelji će predstavljati operativni prijevod mjera koje se trebaju uspostaviti u temeljnim komponentama definiranim kao dio okvira. Postupak utvrđivanja tih kriterija trebao bi biti sudionički i uključivati djecu. Važno je komunicirati o ovim kriterijima i pružiti smjernice za podršku gradovima/zajednicama u njihovom ispunjavanju.

- **Postupak recenzije**

Postupak recenzije prvenstveno se može obaviti putem pregleda dokumentacije. Također može uključivati posjete gradovima/zajednicama kako bi se ispitalo što je učinjeno i razgovaralo sa različitim dionicima. Može uključivati vanjsku procjenu. Neki nacionalni odbori koriste sustav bodovanja, u kojem gradovi i zajednice u kojima se kandidiraju trebaju postići određeni broj bodova kako bi bili akreditirani. To pomaže standardiziranju postupka. Drugi koriste kvalitativniju metodu koja se temelji na sveobuhvatnom uvažavanju napretka.

- **Mehanizmi recenzije**

U postupak mogu biti uključeni Nacionalni odbor i/ili revizorski odbor koji uključuje vanjske sudionike. Odbor za vanjsku reviziju ojačat će legitimitet recenzije - i moguće odbacivanje. Ukoliko postoji vanjska revizija, obično će se smanjiti kontrola nad procesom, ali će se umanjiti i rizik od potencijalnih sukoba. Može se sastojati od 5 do 10 članova iz civilnog društva, akademske zajednice i relevantnih profesionalaca te uključivati predstavnike Nacionalnog odbora. Povjerenstva za ocjenjivanje mogu uključivati

predstavnike lokalnih vlasti, pod uvjetom da je izbalansirana politička zastupljenost i da nema sukoba interesa. Uključivanje djece i mladih u proces bi također bilo prednost i ojačalo učinkovitost i legitimitet procesa.

- **Uvođenje razine akreditacije**

Jedna opcija je uvesti sustav koji će prepoznati različite razine napretka i zalaganja gradova/zajednica. Ovaj pristup je osobito vrijedan kada su inicijative velike, a kriteriji za akreditaciju manje strogi. Također pomaže u stvaranju motivacije za gradove da nastave provoditi okvir. U skladu s tim, grad/zajednica može primiti oznaku "*with distinction*" ili "zlatni status".

Kako uključiti djecu?

Da bi se osiguralo slušanje djece u stvaranju grada prilagođenog djeci, bit će potrebne akcije da se osigura:

- **Prostor**

Mora se osigurati siguran i uključiv prostor u kojem će se moći oblikovati i izražavati svoje stavove. Moraju se uložiti napor da se dopre do sve djece, uključujući i najmarginaliziranije.

- **Glas**

Djeci se mora pružiti podrška i pomoć u izražavanju stavova. Potrebne su im prilika, vrijeme i informacije kako bi im pomogli u oblikovanju vlastitih stavova. Oni imaju pravo izražavati stavove ne samo o očitim pitanjima skrbi o djeci, zaštite djece, škole, igre i zdravlja, već i na primjer o javnom planiranju, prijevozu, socijalnoj zaštiti, pravdi, zdravlju okoliša, stanovanju i socijalnoj uključenosti.

- **Publika**

Kad djeca iznose stavove, moraju ih se slušati s poštovanjem. Moraju biti sigurni da su relevantne odrasle osobe spremne prihvatiti ih ozbiljno.

- **Utjecaj**

Na dječjim pogledima mora se djelovati. To ne znači da se sve predloženo mora dogoditi, već se mora pažljivo razmotriti.

CFCI moraju uključivati svu djecu bez diskriminacije. Dječja prava primjenjuju se jednako na svako dijete. Da bi se osiguralo da je zajednica prijateljska za svu djecu potrebno je uložiti napore da se shvate i uklone sve prepreke na putu u ostvarivanju njihovih prava. Te barijere mogu biti uzrokovane zakonima i politikama, fizičkim ili izgrađenim okruženjem, siromaštvom, stavovima, kulturnim uvjerenjima, komunikacijom ili jezikom.

Da bi se stvorio CFCI koji uključuje svu djecu, potreban je proaktivni pristup koji će se baviti:

- Analizom djece koja su diskriminirana ili isključena (izravno ili neizravno) iz mogućnosti, usluga i aktivnosti u zajednici. Analiza bi trebala utvrditi i prepreke koje pridonose toj isključenosti.
- Ulaganje u aktivne mjere namijenjene uklanjanju prepreka koje služe za uklanjanje. To može uključivati; - razvoj eksplicitnih politika usmjerenih na marginaliziranu djecu; - preraspodjela resursa; - uvođenje pristupačnog okruženja i prometa; - proizvodnju informacija i drugih materijala na svim relevantnim jezicima, uključujući alternativne načine komunikacije.
- Podizanje svijesti, obuka i zagovaranje radi poboljšanja razumijevanja, prevladavanja stigme i rješavanja predrasuda i diskriminacije marginaliziranih skupina. U sve ove mjere trebalo bi sudjelovati i sama djeca, kao i njihove obitelji - u prepoznavanju izazova, pomaganju u doprinosu rješenjima, praćenju i procjeni rezultata.

3.7. The Child Friendly Communities, Slovakia

Projekt "Zajednica prilagođenih djeci" nadograđuje se na projekt pod nazivom "Inovativan pristup profesionalizaciji rada s djecom", koji je zajedno provela Slovačka dječja zaklada između 2007. i 2009. U sklopu provedbe projekta postalo je jasno da je potreban sustavan i holistički pristup djeci i mladima na svim razinama društva kako bi se na odgovarajući način zadovoljile potrebe djece i mladih. Zajednice koje štite djecu su one u kojima su djeca i mladi jednaki i poštuju ih odrasli partneri. Zajednica se može promatrati u užem i širem smislu. U užem smislu, zajednica su osobe izvan obitelji koji imaju nešto zajedničko; oni su učenici i nastavnici jedne škole, članovi nevladine organizacije, folklornog ansambla, sportskog kluba i tako dalje. U širem smislu oni su stanovnici grada, sela ili definiranog dijela grada - susjedstva.

U zajednicama koje su primjerene i orijentirane djeci, odrasle zanimaju potrebe i mišljenja djece i mladih. Prava djece se poštuju, tj. djeca i mladi imaju sigurno fizičko i psihičko okruženje kako bi izrazili ono što misle, što im nedostaje u zajednici, što bi se moglo promijeniti, što žele učiniti u njemu. U zajednicama koje su naklonjene djeci odrasli i mladi ne samo da slušaju već i traže rješenja s njima gdje bi se njihove ideje, ako je to izvedivo u danim uvjetima, mogle realizirati i pretvoriti u stvarnost. U takvim zajednicama, djeci i mladima ne pruža se samo usluga, već su i djeca i mladi uključeni u provedbu samih rješenja i mjera, u njihovu evaluaciju i kontrolu. Drugim riječima, djeca i mladi jednaki su odraslima.

Metodologija ovog pristupa uključuje nekoliko koraka. Prvo se radi se na identifikaciji djece i mladih u zajednici te ključnih igrača koji rade s djecom i mladima, ali i onih koji zbog svog rada i funkcije imaju kompetentnost, onih koji iskreno brinu o djeci i mladima, a možda nisu obuhvaćeni formalnom institucijom ili organizacijom. Zatim slijedi korak umrežavanja i mapiranje onoga što djeca i mladi trebaju, odnosno što žele u zajednici. Slijedom toga, prikupljene informacije i sadašnje mogućnosti odrazit će se na akcijski plan, koji je sustavno shvaćanje pristupa podrške djeci i mladima u zajednici te njihovo uključivanje u realizaciju vlastitih ideja i života u zajednici uopće. Planovi se kontinuirano provode, a potrebe i aktivnosti se ažuriraju, napredak ocjenjuje, stvarajući sustav i ciklus koji osigurava trajan prostor za djecu i mlade u zajednici, zajednici koja

je prijateljska prema djeci i mladima. Važan element u cijelom sustavu je povezivanje djece i mladih, odraslih, organizacija i institucija koje s njima surađuju s lokalnom vladom.

Međutim, da bi to bilo izvedivo potrebno je raditi s djecom i mladima, kao i s opisanim skupinama odraslih. Zato je nužno pripremiti i provesti različite edukativne aktivnosti (treninge, sastanke, radionice, pojedinačna savjetovanja itd.) te objavili popratne metodičke i slobodno dostupne materijale. U svakoj zajednici imenovan je koordinator i njegov pomoćnik koji motivira i osigurava provedbu pojedinih aktivnosti. Kroz aktivnosti zagovaranja širi se ideja, filozofija i alati zajednice prilagođene djeci i mladima izvan pilot zajednica, kroz okrugle stolove, prezentacije na konferencijama i događanjima te osobne posjete i sastanke s gradonačelnicima i drugim važnim pokretačima zajednice.

Certifikat općine prilagođene mladima produžava se na razdoblje od četiri godine onim samoupravnim lokalnim zajednicama koje:

- općina je već stekla certifikat i nije je opozvan u razdoblju od dobivanja certifikata;
- rok važenja certifikata općine prijazan mladima istječe u tekućoj godini;
- provela je barem jednu mjeru u svakom od prioritetnih područja u posljednje četiri godine;
- pokazuje napredak u prioritetnim područjima, što je rezultat provedbe pojedinih mjera;
- ispunjava uvjete i kriterije za produljenje valjanosti;
- obvezuje se, na temelju pregleda stanja i utjecaja, na nove, više, pokazatelje učinka mjere, koje će postići tijekom razdoblja proširene valjanosti potvrde;
- podnosi izjavu u vrijeme prijave, obvezujući se da neće prekinuti provedbu mjera na temelju kojih je produžila valjanost potvrde tijekom razdoblja za koje će se produžiti valjanost potvrde.

3.8. *Mladim prijazna občina, Slovenija*¹¹

¹¹ http://www.mladi-in-obcina.si/wp-content/uploads/2011/04/Pravila-o-kriterijih_6.0_2017-1.doc.pdf

Što je certifikat *mladima prijazna občina*?

Certifikat Općine prilagođene mladima namijenjen je prepoznavanju okruženja koja već u dovoljnoj mjeri provode mjere na polju politika za mlade. Certifikat također pruža konkretne smjernice o poboljšanju stanja na području lokalnih politika za mlade u lokalnim zajednicama i potiče lokalne vlasti da nastave raditi u ovom često zanemarenom području.

Ideja i prvi certifikat općine prilagođen mladima stvoren je u okviru projekta Otvaramo prostor za mlade: Uspostavljanje i razvoj lokalnih politika za mlade. Važnost promicanja provedbe mjera u području lokalnih politika za mlade prepoznao je i predsjednik Republike Slovenije, koji je počasni pokrovitelj certifikata.

Certifikat Općine prilagođen mladima potiče lokalne zajednice u Sloveniji da igraju svoju ulogu u stvaranju okruženja prilagođenog mladima i na taj način stvarajući odgovornog odraslog građanina. Certifikat općine prilagođen mladima dodjeljuje se na razdoblje od četiri godine onim lokalnim zajednicama koje pokazuju uspješnu provedbu mjera u području vertikalnih i horizontalnih politika za mlade u skladu s definiranim uvjetima i kriterijima.

Područja vertikalne i horizontalne politike mladih uključuju mjere usmjerene na integriranje novih generacija mladih (u dobi od 15 do 29 godina) u pojedine dijelove društva, a prije svega na promicanje njihove neovisnosti u najkraćem mogućem roku. U ocjeni uspješnosti provedbe mjera poseban se naglasak stavlja na područja participacije mladih, sustavnog angažmana u području mladih, obrazovanja, mobilnosti, zapošljavanja, stambene politike, informiranja mladih, organizacije mladih i zajedničkih projekata između mladih i općine.

Pravilnik o kriterijima i načinu dodjele certifikata *Mladim prijazna občina*

Certifikat općine prilagođen mladima priznanje je za lokalne samouprave koje uspješno provode mjere na području vertikalnih i horizontalnih politika za mlade. Dodjela certifikata općini prilagođenoj mladima provodi se na temelju poziva koji je objavila provedbena organizacija. Postupcima dodjele certifikata općine prijateljski prema mladima i odabirom korisnika upravlja Institut za politiku mladih.

Certifikat općine prilagođen mladima dodjeljuje se samoupravnoj lokalnoj zajednici koja:

- je proveo najmanje jednu mjeru na svakom od prioritetnih područja navedenih u članku 8. ovih Pravila u posljednje dvije kalendarske godine;
- u vrijeme podnošenja zahtjeva, obvezat će se izjasniti da neće prestati provoditi mjere na temelju kojih je stekao certifikat tijekom razdoblja za koje će dobiti potvrdu.

Samoupravna mjesna zajednica sa statusom gradske općine mora ispunjavati i sljedeće dodatne uvjete, i to:

- tijekom protekle dvije godine provela je barem jednu dodatnu mjeru u prioritetnim područjima zapošljavanja, stambene politike i organizacije mladih.

Prioritetna područja horizontalnih i vertikalnih politika za mlade su:

- planirani tretman područja mladih,
- sudjelovanje mladih,
- organiziranje mladih,
- informiranje mladih, Employment zapošljavanje mladih,
- obrazovanje mladih,
- stambena politika,
- mobilnost mladih,
- zajednički projekti mladih i općine.

Definiranje prioriternih područja i kriteriji za ispunjavanje uvjeta

Kriterij 1: samoupravna lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođene mladima u ovom prioritetnom području ako je usvojila dokument koji sustavno regulira područje politika mladih i / ili rada s mladima u lokalnoj zajednici, kao što su:

- dekret o mladima,
- lokalni program (strategija) za mlade;
- drugi čin kojim lokalna zajednica regulira područje politika prema mladima i / ili rada s mladima,
- strategija razvoja lokalne zajednice u kojoj se mladi posebno identificiraju.

Participacija mladih

Da bi se postigla najviša moguća razina suradnje s mladima, lokalne vlasti u suradnji s organizacijama mladih moraju uspostaviti odgovarajuće strukture koje će omogućiti mladim ljudima da sudjeluju u odlukama i raspravama koje se tiču njih. U početku to mogu biti neformalne strukture i najčešće se formiraju kao:

- vijeća mladih lokalnih zajednica,
- omladinske komisije ili
- omladinski odbori.

Lokalna zajednica, koju prepoznamo kao prilagođenu mladima, ima redovito uspostavljen sustav suradnje mladih i općine, što se očituje u formalnim ili neformalnim strukturama koje omogućuju takvu suradnju.

Kriterij 2: samoupravna lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođen mladima u ovom prioritetnom području ako ispunjava kriterij 2 a) ili kriterij 2 b):

Kriterij 2.a): barem je jedan od mehanizama sudjelovanja mladih uspostavljen i posljednje dvije godine redovno djeluje u lokalnoj zajednici, omogućavajući mladima da sudjeluju s lokalnom

Udruga gradova u RH

zajednicom i da sudjeluju u donošenju zakona i propisa koji utječu na njihov život i rad. Takvi mehanizmi su:

- vijeće mladih za lokalnu zajednicu,
- Komisija za pitanja mladih,
- Odbor za mlade i
- drugo formalno tijelo

Ako je takav mehanizam upravo uspostavljen u posljednje dvije godine, smatra se da samoupravna lokalna zajednica ispunjava uvjet, bez obzira na to kada je mehanizam uspostavljen, ako se ispostavi da redovno djeluje od svog uspostavljanja.

Kriterij 2.b): uspostavljena je redovita suradnja mladih i lokalne zajednice u lokalnoj zajednici u posljednje dvije godine: lokalna zajednica dobiva mišljenja mladih o politikama mladih i aktivnostima mladih i uzima u obzir stečeno mišljenje u svojim odlukama (neformalni oblici suradnje). Ako općina ima ugovor o korištenju internetskog participativnog portala www.predlagam-obcini.si, smatra se da samoupravna lokalna zajednica ispunjava uvjet, bez obzira na to kada je ugovor sklopljen, ukoliko se redovno ispunjava.

Organiziranje mladih

Kriterij 3: lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođen mladima na ovom prioritetnom području ako kontinuirano provodi barem jednu od sljedećih mjera u posljednje dvije godine:

- lokalna zajednica pruža financijsku potporu mladim organizacijama kroz financiranje projekata (mogućnost apliciranja za projekte i/ili programe) ili stalnim sredstavima proračunu.
- lokalna zajednica sufinancira redoviti rad omladinskih organizacija.
- lokalna zajednica sufinancira obuku osoblja – osoba koje rade s mladima i vođa.

Udruga gradova u RH

- lokalna zajednica osigurava prostor namijenjen djelovanju omladinskih organizacija na mjestu sjedišta općine.
- lokalna zajednica osigurava prostor namijenjen djelovanju omladinskih organizacija izvan mjesta sjedišta općine (npr. u mjesnim zajednicama).
- lokalna zajednica osigurava prostor za druženje neorganiziranih mladih u mjestu sjedišta općine.
- lokalna zajednica osigurava prostor za druženje neorganiziranih mladih ljudi izvan mjesta općine (npr. u lokalnim zajednicama).
- lokalna zajednica pruža financijsku podršku centru za mlade u općini.
- lokalna zajednica provodi ostale mjere na polju organizacije mladih.

Informiranje mladih

Kriterij 4: lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođen mladima u ovom prioritetnom području ako je u posljednje dvije godine provela barem jednu od sljedećih mjera:

- lokalna zajednica pruža (provodi ili financira provedbu) informacijske točke o mogućnostima obrazovanja/osposobljavanja mladih (također u obliku web stranice) i o mobilnosti mladih.
- lokalna zajednica pruža (provodi ili financira provedbu) informacijske točke o mogućnostima zapošljavanja mladih (također u obliku web stranice) i o radnoj mobilnosti mladih.
- lokalna zajednica vodi računa o informiranju mladih o mogućnostima stjecanja stanovanja i povoljnijim kamatnim stopama, kao i savjetovanju o kupovini/najmu stana, sporovima sa stanodavcima itd.
- lokalna zajednica vodi računa o informiranju mladih o svim stvarima koje izravno ili neizravno utječu na život mladih u lokalnoj zajednici.
- lokalna zajednica provodi druge mjere na polju informiranja mladih.

Zapošljavanje mladih

Kriterij 5: samoupravna lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođen mladima na ovom prioritetnom području ako je primijenila barem jednu od sljedećih mjera u posljednje dvije godine:

- lokalna zajednica pruža financijske poticaje za samozapošljavanje mladih i pomoć u samozapošljavanju.
- lokalna zajednica subvencionira prvo redovito ugovorno zapošljavanje (na određeno i neodređeno razdoblje) za mlade.
- lokalna zajednica postavlja mlade kao jedne od prioritetnih korisnika na natječajima koji promiču poduzetništvo, poput natječaja koji nudi sufinanciranje kupovine radne opreme za mlade poduzetnike.
- lokalna zajednica omogućuje oslobađanje od plaćanja poreza za mlade poduzetnike, poput oslobađanja od plaćanja naknade za korištenje građevinskog zemljišta.
- lokalna zajednica pruža beneficije za tvrtke registrirane u lokalnoj zajednici koje imaju najmanje 15% udjela mladih među svojim zaposlenicima.
- lokalna zajednica osnovala je centar za promicanje konkurentnosti i inovacija (poslovni inkubator).
- lokalna zajednica (su)osnovala je udrugu za mlade, koja djeluje kao centar za učenje u kojem mladi mogu steći radno iskustvo, stažirati itd. ili podržava rad takve udruge.
- lokalna zajednica objavljuje natječaje za subvencioniranje troškova poslovanja mladih poduzeća u lokalnoj zajednici, a koje postavljaju mladi poduzetnici.
- lokalna zajednica pruža mogućnosti stažiranja u komunalnim službama i ostalim javnim institucijama u općinskoj administraciji.

Udruga gradova u RH

- lokalna zajednica sufinancira programe profesionalnog usmjeravanja, planiranja i savjetovanja u području zapošljavanja mladih.
- u lokalnoj zajednici uspostavljeno je partnerstvo za promicanje zapošljavanja mladih na lokalnom tržištu rada.
- lokalna zajednica osigurava sufinanciranje programa za promicanje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih mladih u lokalnoj zajednici.
- lokalna zajednica osigurava bespovratna sredstva za aktivnosti socijalnog poduzetništva mladih koje su u javnom interesu lokalne zajednice.
- lokalna zajednica sufinancira programe informiranja, savjetovanja, obuke i mentoriranja za samozapošljavanje i poduzetništvo mladih u lokalnoj zajednici.
- lokalna zajednica organizira sajmove poslova.
- lokalna zajednica provodi druge mjere na području zapošljavanja mladih.

Obrazovanje

Kriterij 6: samoupravna lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođen mladima u ovom prioritetnom području ako je u posljednje dvije godine provela barem jednu od sljedećih mjera:

- lokalna zajednica sufinancira projekte i programe (formalne ili neformalne) edukacije za mlade.
- lokalna zajednica nudi stipendije za mlade.
- lokalna zajednica sufinancira stipendije osoblja za deficitarna zanimanja.
- lokalna zajednica nudi stipendije za socijalno ugrožene mlade ljude.
- lokalna zajednica nudi financijske poticaje učenicima, učenicima i studentima u lokalnoj zajednici koji postižu dobre rezultate učenja i izniman uspjeh u različitim vannastavnim aktivnostima.

Udruga gradova u RH

- lokalna zajednica pruža infrastrukturnu potporu neformalnim ili formalnim obrazovnim programima.
- lokalna zajednica omogućuje mladima ili mladim organizacijama da besplatno koriste komunalnu infrastrukturu za provođenje obrazovnih programa.
- lokalna zajednica pruža mogućnost provođenja stažiranja u službama komunalne uprave i drugih javnih ustanova u općinskoj upravi.
- lokalna zajednica provodi ostale mjere na polju obrazovanja mladih.

Stambeno pitanje

Kriterij 7: lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođen mladima na ovom prioritetnom području ako je u posljednje dvije godine provela barem jednu od sljedećih mjera:

- lokalna zajednica smješta mlade ljude u posebnu kategoriju korisnika na natječaju za dodjelu neprofitnog stana za najam.
- lokalna zajednica osigurava niže kamate za mlade koji rješavaju prvo stambeno pitanje.
- lokalna zajednica usvojila je lokalni program stambenog zbrinjavanja u kojem su mladi ciljna skupina.
- lokalna zajednica nudi povoljne uvjete za smještaj socijalno iznadprosječno aktivnih mladih osoba.
- lokalna zajednica subvencionira najamnine za mlade.
- osnovana je stambena zadruga u lokalnoj zajednici.
- lokalna zajednica provodi druge mjere za rješavanje prvog stambenog problema mladih.

Mobilnost

Kriterij 8: samoupravna lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine prilagođen mladima na ovom prioritetnom području ako je u posljednje dvije godine provela barem jednu od sljedećih mjera:

- lokalna zajednica uzima u obzir potrebe mladih u urbanističkom planiranju i sustavima javnog prijevoza.
- lokalna zajednica sufinancira prijevoz učenika i studenata u mjestu prebivališta i mjestu studija ili između njih.
- lokalna zajednica podržava programe obuke za korištenje bicikala i promiče razvoj biciklističke kulture.
- lokalna zajednica razvija prometnu strategiju kojom promiče javni prijevoz i aktivira više ljudi da koriste bicikle.
- lokalna zajednica osigurava prijevoz mladih u slobodno vrijeme u slučaju da prijevoz ne postoji u okviru postojećih programa javnog prijevoza.
- lokalna zajednica sufinancira programe i projekte koji promiču međunarodnu mobilnost mladih.
- lokalna zajednica surađuje s općinama/gradovima i uključuje mlade u program suradnje.
- lokalna zajednica provodi ostale mjere na polju mobilnosti mladih.

Zajednički projekti mladih i općine

Kriterij 9: lokalna zajednica ispunjava uvjet za dobivanje certifikata općine mladim u ovom prioritetnom području ako je u posljednje dvije godine provela barem jedan zajednički projekt u suradnji s mladima. Recimo:

- provedba općinskog događanja ili drugih događaja koji su suorganizirali mladi i općina,
- zajednička priprema akata ili mjera u području mladih,

Udruga gradova u RH

- zajedničke aktivnosti uređenja javnih površina,
- zajednička provedba drugih aktivnosti ili projekta.

Dokaz o ispunjavanju kriterija navedenih u članku može biti:

- usvojene uredbe i pravila kojima se pokazuje provedba mjera,
- objavljena natječajna dokumentacija lokalne zajednice koja dokazuje provedbu mjera,
- izvodi iz usvojenog pravilnika o proračunu lokalne zajednice ili izvodi iz odobrenog godišnjeg računa koji prikazuju provedbu mjera,
- ovjerena izvješća o provedbi mjera,
- drugi dokazi koji nedvosmisleno pokazuju provedbu mjera.

Četveročlano povjerenstvo koje imenuje odgovorna osoba provedbene organizacije odgovorno je za pregled i ocjenu prijave, a sastoji se od: 2 predstavnika Instituta za politiku mladih, predstavnika Zajednice općina Slovenije i predstavnika zainteresirane javnosti. Prijedlog za imenovanje predstavnika Zajednice općina Slovenije podnosi Zajednica općina Slovenije. Prijedlog predstavnika zainteresirane javnosti odabire odgovorna osoba provedbene organizacije na temelju pojedinaca koji svojim radom daju ključni doprinos razvoju lokalnih politika za mlade u godini dodjele certifikata. Komisija otvara samo potpune i pravovremene prijave u skladu s odredbama poziva.

Komisija u roku od 15 dana od otvaranja prijave, pismeno pozva one podnositelje zahtjeva koji nisu dostavili kompletne zahtjeve da ih ispune. U pozivu za popunjavanje prijave navodi se koji dokumenti, podaci ili dokazi nedostaju i rok za ispunjavanje prijave koji ne smije biti kraći od tri i ne više od 15 dana. Komisija pregledava i ocjenjuje sadržaj cjelovitih prijave u skladu s uvjetima i na temelju kriterija navedenih u javnom pozivu i ovim pravilima. O pregledu i ocjeni prijave vodi se zapisnik.

Stručno povjerenstvo glasuje o predloženim kandidatima na temelju temeljite analize prijava i rasprave o njima. Biraju se oni kandidati za koje glasuje većina članova stručnog povjerenstva.

Nakon ocjenjivanja prijava, komisija priprema popis podnositelja zahtjeva prema ispunjavanju uvjeta i prijedlog popisa korisnika potvrde općine prilagođene mladima, koji potpisuju članovi povjerenstva i dostavljaju ravnatelju provedbene organizacije na odobrenje.

4 Usporedba modela i zaključak

Predstavljeni modeli u ovom izvještaju u velikoj su mjeri slični. Gotovo svima je cilj stvoriti poticajno okruženje za razvoj mladih (ili djece), poštujući njihove želje, potrebe, aspiracije i potencijale uzimajući u obzir pritom njihovu autonomiju. Svaki od predstavljenih modela ima snažnu komponentu međugeneracijske solidarnosti te apostrofira važnost međugeneracijskog dijaloga. Modeli, neovisno razvijeni od strane međunarodnih organizacija, lokalnim organizacija mladih ili za mlade ili jedinica lokalne i/ili regionalne samouprave, prepoznaju institucije na lokalnoj razini kao nezavisne varijable koje, uz pomoć mladih mogu razviti efikasne, efektive, kvalitetne, adekvatne i primjerene mjere lokalne politike za mlade. Modeli koji imaju za cilj stvaranje gradova i općina prijatelja mladih uvelike se oslanjaju na participaciju, ali ne samo djece i mladih, već šireg spektra zainteresirane javnosti. Osobe koje rade s mladima u širem ili užem smislu, institucije i tijela s javnim funkcijama trebaju biti uključene u razvoj zajednice koja je naklonjena mladima. Svaki od modela na svoj način pridonosi kvalitetnom razvoju mladih, bilo da se fokusira na psiho-socijalnu dobrobit mladi, inkluzivnost u političkom smislu ili infrastrukturnu prilagodbu sadržaja koji postoje. Nastavno, predstavljeni modeli vrlo jasno ocrtavaju važnost kombinacije infrastrukturnog ulaganja s važnošću stvaranja kvalitetnih dokumenata koji omogućuju ostvarivanje mladih u zajednici.

Iako su modeli slični u mnogočemu, oni ipak pokazuju razlike u pojedinim aspektima. Primjerice model koji koristi grad Rotterdam vrlo detaljno razrađuje upravo prostorni aspekt zajednice koja je naklonjena mladima. Logika iza takvog pristupa je da je za kvalitetan razvoj djece i mladih potrebno osigurati infrastrukturne preduvjete sigurnosti. Pritom se ne misli samo na sigurnost kao

odsutnosti ugroze, već na prostor koji omogućava djeci i mladima da svoje potencijale ostvare na najbolji mogući način. Na to se nadovezuje i češko model koji pomalo iznenađujuće apostrofira važnost kretanja, sporta i rekreacije. On tako tvrdi da je upravo zadatak JLRS-ova da potakne mlade na fizičku aktivnost budući da je ona jedna od neuralgičnih točaka iz koje se mogu izvesti daljnja osnaživanja mladih. Model koji je razvio UNICEF možda najdetaljnije razrađuje čitavu metodologiju i procedure koje grad ili općina trebaju zadovoljiti da bi dobili titulu grad prijatelj djece. Ovaj model, ljudskopravaški u svojoj suštini, pokazuje na važnost jasnih i kodificiranih pravila iz kojih se kasnije razvija metodologija za zadovoljavanje principa stipuliranih u samim normativnim dokumentima. Metodološki rafiniran je i project 100% youth koji je intencionalno zamišljen da se gradovi i općine transformiraju i budu sredine gdje mladi, sukladno svojim potrebama, mogu zadovoljiti sve uvjete. Minuciozna razrada kriterija te sadržajne upute kako kreirati poticajno okruženje predstavlja pozitivan primjer kreiranja zajednica koje su naklonjene mladima. Takav pristup stvara benefite, ne samo kod mladih, već i reputacijski pa potiče druge gradove i općine da se pridruže, na što se nadovezuje i vjerojatno najeksponiraniji model – Europska prijestolnica mladih. Ova inicijativa europskog foruma mladih postala je svojevrsna stvar prestiža te se svake godine odvija vrlo kompetitivno natjecanje između brojnih gradova koji žele ovu titulu. Iako su kvaliteta, originalnost, kreativnost i inovativnost programa koji omogućava participaciju mladih glavni kriteriji, ipak postoje određeni principi koje zajednice trebaju slijediti. Ti principi koji se uglavnom temelje na policy dokumentima relevantnih međunarodnih organizacija ili mehanizmima sudjelovanja mladih u politici i društvu prožeti su temeljnim načelima politike za mlade. A jedno od tih načela je svakako i pluralnost aktera te međusektorska suradnja, na što skreće pažnju i slovački model. Upravo mapiranjem resursa i aktera te njihovim uključivanjem u proces kreiranja poticajnog okruženja omogućuje se iskorištavanje komparativnih prednosti gradova i općine te se tako zadovoljavaju potrebe mladih, ali se i drugi aktivno uključuju u sam proces razvoja djece i mladih.

Na temelju ovoga moguće je donijeti određene preporuke za kreiranje nekih modela primjerenog hrvatskom kontekstu.

1. Mapiranje zajednice u vidu glavnih aktera i resursa treba biti sastavni dio modela
2. Preporuča se kombinacija infrastrukturnih i javnopolitičkih kriterija

3. Nužno je u svaku etapu uključiti mlade
4. Preporučljivo je postojanje određenih razina
5. Za kvalitetnu implementaciju modela savjetuje se izraditi opis modela s filozofijom i logikom koja je u pozadini istoga, a na temelju toga lako čitljive upute kako ga implementirati
6. Ključ uspjeha je uključivanje zajednice. Politika za mlade je eklektična disciplina i praksa te je nužno da relevantni akteri ne samo sudjeluju u implementaciji modela, već i stvaranju poticajnog okruženja
7. Potrebno je voditi računa o reputacijskoj dimenziji, odnosno o načinu na koji će se priznati i valorizirati zajednica koja zadovolji propisane standard
8. Model bi trebao uključivati ili koordinatora ili supervizora ili mentora koji će pomoći gradu ili općini da stvore poticajno okruženje i zadovolje stipulirane kriterije
9. Pri stvaranju modela potrebno je kombinirati univerzalnost i partikularnost, odnosno biti dovoljno fleksibilan da model može funkcionirati na način da se iskoriste pojedine prednosti konkretnih JLRS-ova
10. Komunikacijski moment je važan. Naime, bez jasno iskomunicirane poruke o važnosti, svrsishodnosti i benefitima koje model donosi konkretnoj zajednici, za očekivati je da će sama implementacija modela biti problematičnija.
11. Preporuča se u model ugraditi i aspekt održivosti, tj. upute kako održavati postignutu razinu, ali i mehanizme praćenja
12. Sugerira se staviti posebni naglasak na mlade s manje mogućnosti

Appendix 1

Certifikat Mladim prijazna obćina 2016–2020

Poroćilo o ohranjanju nivoja ukrepov s podroćja lokalnih mladinskih politik

Udruga gradova u RH

I. Splošni podatki poročevalca

Poročevalec <i>(naziv samoupravne lokalne skupnosti):</i>	Občina Radovljica
Ime in priimek zakonitega zastopnika občine <i>(župan/županja):</i>	
Ime in priimek kontaktne osebe:	
Telefonska št. kontaktne osebe:	
E-naslov kontaktne osebe:	

II. Poročilo o ohranjanju nivoja ukrepov s področja lokalnih mladinskih politik

PREDNOSTNO PODROČJE	Ukrep v dvoletnem obdobju pred pridobitvijo certifikata Mladim prijazna občina (leta 2014 in 2015)	Izvajanje ukrepa v letih 2016 in 2017 (ustrezno označite)
Načrtno obravnavanje področja mladine	Strategija za mlade občine Radovljica 2016-2021	☐ DA ☐ NE
	Na kratko opišite pomen sprejetega dokumenta ter njegov vpliv na mladinski sektor in mlade v vaši občini:	
	V kolikor v posameznih letih niste izvajali določenega zgoraj navedenega ukrepa, navedite razlog, ki pojasnjuje, zakaj je bilo temu tako:	
	Morebitni novi ukrepi s področja načrtnega urejanja področja mladine v letih 2016 in 2017 njihov vpliv na mladinski sektor in mlade v vaši občini (<i>navedite</i>): — — —	
Participacija mladih	Mladinski svet Č'bel	☐ DA ☐ NE
	Navedite, ali ste se s predstavniki mladinskega sveta redno srečevali in katere so bile obravnavane tematike (<i>do 15 vrstic</i>):	
	Komisija za mlade	☐ DA ☐ NE
	Navedite ali se je Komisija za mladinska vprašanja redno srečevala in katere so bile obravnavane tematike (<i>do 15 vrstic</i>):	
	V kolikor v posameznih letih niste izvajali določenega zgoraj navedenega ukrepa, navedite razlog, ki pojasnjuje, zakaj je bilo temu tako:	
	Morebitni novi ukrepi s področja participacije mladih v letih 2016 in 2017 (<i>navedite</i>): — — —	

Udruga gradova u RH

Organiziranje mladih	Lokalna skupnost zagotavlja finančno podporo mladinskim organizacijam preko projektnega financiranja.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost sofinancira redno delo mladinskih organizacij.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost zagotavlja prostore namenjene delovanju mladinskih organizacij v kraju sedeža občine.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost zagotavlja prostore, namenjene druženju neorganiziranih mladih v kraju sedeža občine.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost zagotavlja prostore, namenjene druženju neorganiziranih mladih izven kraja sedeža občine.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost nudi finančno podporo mladinskemu centru v občini.	☐ DA ☐ NE
	V kolikor v posameznih letih niste izvajali določenega zgoraj navedenega ukrepa, navedite razlog, ki pojasnjuje, zakaj je bilo temu tako:	
Informiranje mladih	Morebitni novi ukrepi s področja organiziranja mladih v letih 2016 in 2017 (navedite): — — —	
	Lokalna skupnost skrbi za informiranje mladih o vseh zadevah, ki neposredno ali posredno vplivajo na življenje mladih v lokalni skupnosti:	
	... preko centralne informacijske točke za mlade pri Mladinskem centru KamRa	☐ DA ☐ NE
	... preko občinske spletne strani	☐ DA ☐ NE
	V kolikor v posameznih letih niste izvajali določenega zgoraj navedenega ukrepa, navedite razlog, ki pojasnjuje, zakaj je bilo temu tako:	
Zaposlovanje mladih	Morebitni novi ukrepi s področja informiranja mladih v letih 2016 in 2017 (navedite): — — —	
	Lokalna skupnost nudi finančne spodbude za samozaposlovanje mladih in pomoč pri samozaposlitvi.	☐ DA ☐ NE

Udruga gradova u RH

Navedite višino sredstev, ki ste jih v letih 2016 in 2017 namenili navedenemu ukrepu, ter število mladih koristnikov ukrepa. Število mladih koristnikov: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____. Višina sredstev: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____.	
Lokalna skupnost zagotavlja sofinanciranje programov spodbujanja delovne aktivnosti dolgotrajno brezposelnih mladih v lokalni skupnosti.	☐ DA ☐ NE
Navedite višino sredstev, ki ste jih v letih 2016 in 2017 namenili navedenemu ukrepu, ter število mladih koristnikov ukrepa. Število mladih koristnikov: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____. Višina sredstev: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____.	
Lokalna skupnost zagotavlja možnost opravljanja pripravništva v službah občinske uprave in drugih javnih institucijah v občinskem upravljanju	☐ DA ☐ NE
Navedite števila mladih pripravnikov v letih 2016 in 2017. Število mladih pripravnikov: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____.	
Lokalna skupnost sofinancira programe karijerne orientacije, načrtovanja in svetovanja na področju zaposlovanja mladih.	☐ DA ☐ NE
Lokalna skupnost izvaja druge ukrepe na področju zaposlovanja mladih.	☐ DA ☐ NE
Na kratko opišite ukrep in navedite konkretne rezultate ukrepa (število mladih koristnikov ukrepa v letih 2016 in 2017):	
V kolikor v posameznih letih niste izvajali določenega zgoraj navedenega ukrepa, navedite razlog, ki pojasnjuje, zakaj je bilo temu tako:	
Morebitni novi ukrepi s področja zaposlovanja mladih v letih 2016 in 2017 (navedite): – – –	

Izobraževanje mladih	Lokalna skupnost razpisuje denarne spodbude učencem, dijakom in študentom v lokalni skupnosti, ki dosegajo dobre učne rezultate in izjemne uspehe pri različnih obšolskih dejavnostih.	☐ DA ☐ NE
	Navedite višino sredstev, ki ste jih v letih 2016 in 2017 namenili navedenemu ukrepu, ter število mladih koristnikov ukrepa. Število mladih koristnikov: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____. Višina sredstev: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____.	
	Lokalna skupnost sofinancira kadrovske štipendije.	☐ DA ☐ NE
	Navedite višino sredstev, ki ste jih v letih 2016 in 2017 namenili navedenemu ukrepu, ter število mladih koristnikov ukrepa. Število mladih koristnikov: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____. Višina sredstev: – leto 2016 _____; – leto 2017 _____.	
	Lokalna skupnost zagotavlja možnosti opravljanja študijske prakse v službah občinske uprave in drugih javnih institucij v občinskem upravljanju.	☐ DA ☐ NE
	Navedite, koliko je bilo teh študijskih praks v letih 2016 in 2017: – število študijskih praks v letu 2016: _____; – število študijskih praks v letu 2017: _____.	
	Lokalna skupnost izvaja druge ukrepe na področju izobraževanja mladih.	☐ DA ☐ NE

Udruga gradova u RH

	V kolikor v posameznih letih niste izvajali določenega zgoraj navedenega ukrepa, navedite razlog, ki pojasnjuje, zakaj je bilo temu tako:	
	Morebitni novi ukrepi s področja izobraževanja mladih v letih 2016 in 2017 (<i>navedite</i>): — — —	
Stanovanjska politika za mlade	Lokalna skupnost uvršča mlade v razpisih za podelitev neprofitnih najemniških stanovanj v posebno kategorijo upravičencev.	☐ DA ☐ NE
	Navedite število mladih, ki so pridobili neprofitno stanovanje v letih 2016 in 2017: — leto 2016 _____; — leto 2017 _____.	
	Lokalna skupnost zagotavlja nižje obrestne mere za mlade, ki rešujejo prvo stanovanjsko vprašanje.	☐ DA ☐ NE
	Navedite število mladih koristnikov ukrepa v letih 2016 in 2017. Število mladih koristnikov: — leto 2016 _____; — leto 2017 _____.	
	Lokalna skupnost ima sprejet lokalni stanovanjski program, v katerem so mladi izpostavljeni ciljna skupina.	☐ DA ☐ NE
	V kolikor v posameznih letih niste izvajali določenega zgoraj navedenega ukrepa, navedite razlog, ki pojasnjuje, zakaj je bilo temu tako:	
	Morebitni novi ukrepi s področja stanovanjske politike za mlade v letih 2016 in 2017 (<i>navedite</i>): — — —	
Mobilnost mladih	Lokalna skupnost podpira programe izobraževanj za uporabo koles in pospešuje razvoj kolesarske kulture.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost razvija prometno strategijo, ki spodbuja javni prevoz in aktivira večje število prebivalcev k uporabi koles.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost zagotavlja prevoz mladih na prostoročne aktivnosti, v primeru da prevoz v	☐ DA ☐ NE

Udruga gradova u RH

	okviru obstojećih programov javnega prevoza ne obstaja.	
	Lokalna skupnost sofinancira programe in projekte, ki spodbujajo mednarodno mobilnost mladih.	☐ DA ☐ NE
	Lokalna skupnost sodeluje s pobratenimi občinami/mesti in vključuje mlade v program aktivnosti.	☐ DA ☐ NE
<i>Izvajanje skupnega projekta med mladimi in Občino</i>	Navedite skupne projekte, ki jih je Občina izvedla v sodelovanju za mladimi ter jih na kratko opišite. V letu 2016: V letu 2017:	
Priloga 1: Zaključni račun Občine za leto 2016 in 2017, iz katerega je razvidna finančna posledica izvajanja ukrepov za mlade. – Zaključni račun Občine za leto 2016 ☐ DA ☐ NE – Zaključni račun Občine za leto 2017 ☐ DA ☐ NE		
Priloga 2: Drugi relevantni dokumenti, ki dokazujejo izvajanje ukrepov. <i>Navedite priložene dokumente, poleg naslova dokumenta pa tudi naslov spletnega mesta za dostop do navedenega dokumenta (v kolikor obstaja spletni dostop).</i> – – –		

III. Izjava

Izjavljam, da so vsi podatki resnični.

Kraj in datum:

Žig:

Podpis župana/-je:
